

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. An detur, vel saltem sit possibilis in visione beatifica, aliqua species
impressa creata?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

DISPUTATIO II.

*De specie ad visionem beatificam,
concurrente.*

D Eclarata visionis beatificae possibilitate, consequens est ut de principiis ad illam concurrentibus disputemus, & in primis de specie ad illam concurrente, deinde de lumine gloriae ad illam requisito, de quo dicemus disputatione sequenti.

ARTICVLVS I.

*An detur, vel saltem sit possibilis in visione
beatifica, aliqua species impressa creata?*

§. I.

Prenotanda ex Philosophia.

Notandum primò: Speciem intelligibilem, se habere ut vicariam objecti, trahendo ipsum intentionaliter ad potentiam, & non solum se tenere ex parte potentiae, tanquam determinationem, & complementum virtutis cognoscitivae, vel per modum luminis eam confortantis. Ita communiter docent Philosophi in libris de anima, contra Vazquem, & Alarcon. Ratio est evidens, quia ex objecto & potentia paritur notitia, ut est commune prologium ex Augustino desumptum; unde ad partum intellectualem verbi, necesse est quòd aliquid loco objecti sit in potentia, sicut semen est loco generantis, ut pariatur fetus; objectum enim per se ipsum semper in ea esse non potest, ut constat: Ergo ad cognitionem requiritur species intelligibilis, tanquam vicaria ipsius objecti, seu ut praebens concurrentem objectivum, non verò per modum luminis confortantis potentiam.

Addo quòd, cognitio fit trahendo res ad se, & coniungendo illas sibi; unde cum res materiales, per entitatem suam non possint intrare in potentiam, & illi uniri, indigent specie, ut illa mediante ei uniantur. Quamvis ergo species sit subiectivè in potentia, quatenus eam actuat & informat, illa tamen se tenet ex parte objecti, tanquam gerens ejus vices, & ut objectum, illa mediante, possit informare, & actuare potentiam, eamque ad partum intellectualem verbi facundare. Quod ut fiat evidentiùs.

Notandum secundò ex D. Thomà in 4. dist. 49. quaest. 2. art. 1. ad 15. & quodlibet. 7. quaest. 1. art. 1. quòd triplex potest esse similitudo in potentia cognoscitiva, respectu objecti. Prima se tenet ex parte potentiae, & nihil est aliud quam virtus, seu proportio & efficacia potentiae ad eliciendam cognitionem circa tale vel tale objectum. Unde idem S. Doctor hic art. 2. dicit quòd *lumen gloriae confortans intellectum ad videndum Deum, est aliqua similitudo ex parte visiva potentiae*. Secunda est ex parte ipsius objecti, impressa tamen potentiae; & non est aliud quam representatio, seu species, qua objectum redditur intelligibile, & unitum potentiae, ut ex ipso & potentia pariatur notitia. Tertia similitudo est ex parte medij, qua non est aliud quam res aliqua priùs cognita, in qua, vel ex qua devenitur ad aliam: sicut in speculo, vel imagine priùs cognita, attingitur res representata. Et licet

Tom. 1.

A verbum, seu species expressa, etiam habeat rationem imaginis, tamen non habet rationem medij priùs cogniti, seu medij objectivi, sed formalis: eò quòd informet intellectum ex parte termini cogniti, & informando representet. Unde computatur à D. Thomà cum secundo medio, tanquam medium cognoscendi quo, ut ipse loquitur quaest. 4. de verit. art. 2. ad 3.

B Notandum tertio, vel potius supponendum ex libris de anima, quòd species lapidis v. g. qua intellectus constituitur in actu ad intelligendum lapidem, continet in se formam & naturam lapidis, eandem realiter cum illa qua in lapide invenitur; non quidem sub modo naturali (hoc enim est impossibile, ut constat) sed intelligibili, & representativo.

Hac suppositio, qua est fundamentum plurium quaerè dicemus, probatur primò ex D. Thomà 2. de anima lect. 24. & 7. Metaph. lect. 6. ubi dicit speciem rei intellecte, esse quidditatem ejus, & 4. contra Gent. cap. 14. ait quòd *verbum nostri intellectus, ex ipsa re intellecta habet ut intelligibiliter eandem numero naturam contineat*: Ergo species residens in intellectu, est ejusdem naturae cum re intellecta, non in esse naturali, sed intelligibili, & intentionali.

C Probatur secundò ratione: Omnis representatio fundatur vel in continentia eminenti obiecti representati, ut contingit in essentia divina, qua representat creaturas, quia illas eminenter continet: vel in dependentia ab objecto representato, ob quam effectus suam causam representat: vel in convenientia formali. Sed species representat suum objectum, & non ratione continentiae eminentialis; species enim qua est accidens, non continet eminenter substantiam; nec ratione solius dependentiae, alias habitus existentes in intellectu, essent species obiectorum: Ergo ratione convenientiae in forma representata: Sed non ratione convenientiae analogicae, alias representaret solum gradum analogice communem; nec ratione convenientiae genericae, alias solum representaret genus: Ergo ratione convenientiae specifica, & consequenter species representans hominem, in esse intelligibili est ejusdem speciei cum homine, vel potius ipsa hominis species, seu quidditas.

D Confirmatur: Species quidditativa hominis, est in esse intelligibili ipse homo representatus: Ergo species representans hunc hominem, est hic homo numero in esse intelligibili, & consequenter hic numero homo, est in esse intelligibili idem realiter cum specie representativa illius.

E Confirmatur amplius: Imago artificialis hominis, cum illo convenit in figura, & imago naturalis, in substantia; ut patet in filio, qui est imago naturalis patris: Ergo etiam imago intentionalis hominis, qualis est species, debet cum illo in essentia convenire, cum sit illius imago quoad essentiam.

F Dices primò: Albedo & nigredo sunt formae inter se contrariae, nec in gradibus intensis possunt simul in uno subiecto existere: Sed species albedinis, & species nigredinis, sunt simul in eodem intellectu: Ergo species albedinis non est ejusdem quidditatis cum illa, & idem de specie nigredinis.

Respondeo distinguendo Majorem: Sunt formae inter se contrariae, sub modo essendi natura-

R

li, concedo : sub modo essendi intelligibili, & intentionali, nego. Et concessa Majori, distinguo Consequens distinctione Majoris : Ergo species albedinis non est ejusdem quidditatis cum illa : in esse naturali, concedo : in esse intelligibili & intentionali, nego.

8. Dices secundo : Species mensuratur ab objecto, & dicit relationem realem ad illud : Sed mensuratum distinguitur realiter à mensura, & terminus à relatione : Ergo species realiter distinguitur à natura, & quidditate objecti quod representat, ac proinde falsum est, quod species sit natura, & quidditas objecti representati.

Confirmatur : D. Thomas in frâ quæst. 42. art. 1. ad 4. negat relationem realem æqualitatis inter divinas personas, quia essentia quæ fundamentum est æqualitatis, una & eadem est in tribus personis : Ergo similiter, si eadem natura & quidditas sit in specie, & in objecto quod representat, illa non poterit dicere relationem similitudinis ad objectum.

9. Ratione hujus argumenti, quidam existimant quod relatio similitudinis, quæ species ad objectum refertur, non est realis, sed rationis, sicut relatio æqualitatis, quæ est inter personas divinas. Sed melius responderetur, quod ut species mensuretur ab objecto, & dicat ad illud relationem realem similitudinis, non requiritur quod ab illo distinguatur realiter in natura & quidditate ; sed solum in modo habendi naturam in esse intentionali, qui distinguitur à modo naturali, sub quo in ipso objecto invenitur : non enim fundat relationem illam, natura ut præscindit ab illis modis essendi, sed prout illis affecta, & modificata. Ex quo patet responsio ad confirmationem, concessio enim Antecedente, neganda est Consequentia, & paritas. Ratio discriminis est, quia essentia, quæ est fundamentum æqualitatis divinarum personarum, non habet in illis diversum modum essendi ; sicut habet natura & quidditas, prout continetur in specie, & prout est in objecto, per illam representato.

10. Ex his intelliges dictum Aristotelis 3. de anima textu 37. dicentis *animam esse quodammodo omnia* : quia scilicet ratione specierum intelligibilem, in se continet naturas & quidditates omnium rerum, non in esse naturali, sed intelligibili, & intentionali. Cui etiam concordat celebre illud dictum Commentatoris, dicentis, *ex intellectu, & re intellecta fieri magis unum, quam ex materia & forma*. Materia enim non transit in formam, nec è contra forma in materiam, sed ex unione utriusque resultat tertium compositum : at verò ex specie in esse representativo considerata, & ex intellectu, non resultat unum tertium, sed potius intellectus transit in rem intellectam, mediâ specie intelligibili. Unde Aristoteles 3. de anima laudavit Anaxagoram, eò quod dixerit intellectum nostrum esse immixtum omni esse specifico, ad differentiationem puræ potentie in ordine naturali, quæ ratione sua limitationis, est quidem nata recipere omnem actum sui generis, non tamen alicui per identitatem admiscetur.

Addo quod, cum ex una parte gradus cognoscendi, utpote immaterialior, superet gradum essendi entitativum, seu naturalem ; & rursus ex alia parte, cognitio per se postulet unionem cum objecto ; negari non potest, talem unionem debere esse multo perfectiorem, eâ quæ reperitur in ordine entitativo & naturali, inter materiam

A & formam, subjectum & accidentia. *Et aliter sentientes* (inquit Caietanus) *nimis vilem faciunt naturam cognoscitivam : quandoquidem de ea, non aliter quam de rebus naturalibus indicant.*

§. II.

Ostenditur Deum non videri à beatis, mediante aliqua specie impressâ creatâ.

Dico primo : In visione beata, nullam intervenire speciem impressam creatam. Ita communiter docent Theologi (excepto Agudio à Præsentatione) cum D. Thoma hic art. 2. & 3. parte quæst. 9. art. 3. ad 3. ubi sic habet : *Cognitio beata non fit per speciem quæ sit similitudo divine essentie, vel eorum quæ in divina essentie cognoscuntur, sed talis cognitio est ipsius divine essentie immediatè, per hoc quod ipsa essentia a. v. na unitur menti beate, sicut intelligibile intelligenti* Idem docet 3. cont. Gent. cap. 51. & in 4. distinct. 49. quæst. 2. art. 1. ad 15. cujus verba infra referemus. Denique hanc doctrinam (ut dicit Agidius Romanus, in suo defensorio art. 1.) habuit S. Doctor divinitus inspiratam, & cœlesti revelatione confirmatam. Cum enim decessisset Frater Romanus Inquisitor Neapolitanus, qui ejus fuerat discipulus, eique post mortem apparuisset, ab ipso D. Thoma interrogatus, quomodo in Patria videretur Deus ? Respondit his verbis Psalmista : *Sicut audivimus, ita & vidimus in civitate Domini virtutum*. Per hoc declarans, Deum eo modo videri à beatis in Patria, quo ab ipso D. Thoma audierat, dum ejus esset discipulus in via.

Eadem veritas hac ratione suadet. Species impressa in visione beatifica superflua est : Ergo non datur. Consequentia patet, Antecedens probatur. Species impressa necessaria est ad suppletum defectum objecti, quod secundum se non potest concurrere cum potentia ad intellectionem sui, vel quia non existit, vel quia remotum est, aut secundum se non est intelligibile, propter suam materialitatem : Atqui nullum horum habet locum in proposito ; nam Deus est existens necessariò, intimè præsens intellectui beati, & summè immaterialis, ac proinde perfectissimo modo intelligibilis : Ergo species impressa in visione beatifica superflua est.

Confirmatur : Ob eandem rationem superflua est Angelo species accidentalis ad sui cognitionem, nam substantia ipsius, ex communi sententia, quia est intimè præsens, & immaterialis, supplet vices speciei ; & idem dicunt quidam recentiores de lumine respectu oculi, & de qualitatibus sensibilibus respectu tactûs, nempe quod seipsis, sine specie moveant ad sensationem, quia habent sufficientem præsentiam, & unionem, ac proportionem cum potentia. Addo quod, essentia divina potest seipsâ præstare (seclusis imperfectionibus informationis & inherentiæ) id totum quod facit species impressa creatâ, ut infra ostendemus : Ergo illa est superflua.

Probatur secundo conclusio : Si daretur in visione beatifica aliqua species impressa creatâ, vel illa produceretur necessariò à Deo, vel liberè ? Neutrum dici potest : Ergo non datur. Minor quantum ad primam partem est certa, nullus enim datur effectus ad extra, qui necessariò à Deo procedat. Probatur verò secunda pars : Illa species emanaret à Deo secundum

suam essentiam, ut est radix attributorum, & ut prævenit voluntatem, & omnipotentiam: Ergo emanaret ab ipso necessario, & non liberè. Antecedens est certum, quia species emanat à suo objecto formali; objectum autem formale visionis beatificæ, est essentia divina, ut radix attributorum, ut infra ostendemus. Consequenter autem probatur: Illud quod emanat ab aliqua ratione in Deo, præveniente voluntatem, est necessarium: sic scientia simplicis intelligentiæ, & iuxta Adversarios, scientia media, necessaria est, saltem ex parte subjecti, quia prævenit voluntatem: Ergo si species illa emanaret ab essentia Dei, ut est radix attributorum, & ut prævenit voluntatem, necessario, & non liberè, à Deo procederet.

15. Confirmatur: Hæc emissio specierum in objectis productivis illatum, est necessaria, quia illæ se habent ut affectiones naturæ, & ut proprietates, ac veluti quædam semina, quibus sui cognitionem nata sunt parere, sicut per semen naturale producunt simile: Ergo illa species repræsentativa Dei, esset affectio, proprietas, & semen Dei, & consequenter naturaliter produceretur, sicut proprietas, & semen. Hæc conclusio magis constabit ex dicendis §. sequenti.

§. III.

Impossibilitas eiusdem speciei demonstratur.

16. **D**ico secundo: Non posse dari speciem impressam creatam, quæ Deum clarè & intuitivè repræsentet. Est contra Suarezem, Vazquezem, Molinam, & alios recentiores: est tamen D. Thomæ locis supra citatis, ubi impossibilitatem talis speciei, variis rationibus demonstrat.

Prima, quæ habetur quodlibeto 7. quæst. 1. art. 1. & 1. cont. Gent. cap. 46. potest sic proponi. Effectus formalis speciei impressæ, est reddere objectum proximè intelligibile: Sed repugnat Deum fieri proximè intelligibilem, per aliquam formam creatam, & à se distinctam: Ergo repugnat dari speciem creatam, clarè & intuitivè Deum repræsentantem. Major est certa, & constat ex supra dictis: Minor verò probatur. Illud quod est per se intelligibile, imò & sua intelligibilitas, non potest fieri intelligibile per aliquid aliud: At Deus per se intelligibilis est, imò & sua intelligibilitas, cum sit actus purus in ratione intelligibilis, & infinite immaterialis: Ergo non potest fieri intelligibilis, & visibilis ut est in se, per aliquam formam, & speciem intelligibilem creatam. Minor constat, Major autem variis exemplis declaratur: Quia enim lux seipsa visibilis est, & ratio videndi objecta, non potest fieri visibilis per aliam formam à se distinctam. Quia albedo seipsa est alba, non potest fieri talis per aliam qualitatem. Quia unio est ratio conjungendi extrema, non potest uniri per aliam unionem, sicut nec existentia fieri existens per aliam existentiam; alioquin daretur processus in infinitum, & illud quod est tale per essentiam, fieret tale per participationem, quod implicat. Ergo similiter cum essentia divina, sit ipsa lux increata, & ipsa intelligibilitas, & visibilitas per essentiam, non potest fieri intelligibilis, & visibilis per aliquam formam, seu speciem à se distinctam.

17. Confirmatur: Eadem est ratio proportionalitèr de intelligibilitate, ac de intellectualitate: Sed quia Deus est prima intelligentia, non po-

Tom. I.

A test fieri intelligens per aliud à se: Ergo similiter, quia est prima intelligibilitas, non potest fieri intelligibilis, & visibilis ut est in se, per aliquid à se distinctum.

Dices: Hoc argumentum probare quidem, essentiam divinam non posse fieri intelligibilem, & visibilem intellectui divino, & increato, per aliquam formam, aut speciem à se distinctam: non tamen demonstrare, quod illa non possit fieri intelligibilis, & visibilis intellectui creato, per aliquid à se distinctum. Licet enim divina essentia sit ex se intelligibilis, imò & sua intelligibilitas, est tamen improporcionata respectu intellectus creati, propter summam & infinitam ejus intelligibilitatem, ac proinde potest, & debet, per aliquam speciem creatam reddi proportionata, & intelligibilis ab intellectu creato.

Sed contra: Quod aliquod objectum per se intelligibile, ratione suæ eminentiæ sit improporcionatum, seu superexcedens respectu alicujus potentie, non arguit addendum esse aliquid ipsi, per quod fiat intelligibile, sed solum ponendum esse aliquid in potentia, quo confortetur, elevetur, & fiat potens ad illud cognoscendum. Sicut ex eo quod Sol ratione sui splendoris, sit objectum improporcionatum, & superexcedens respectu oculi noctuæ, non sequitur aliquid ponendum esse in Sole, per quod fiat ei visibilis, & proportionatus, sed solum debere poni majorem virtutem, & efficaciam in potentia visiva noctuæ, per quam roboretur & fiat potens ad videndum Solem. Unde ex eo quod Deus sit objectum improporcionatum respectu intellectus creati, non sequitur divinam essentiam debere, vel posse fieri proportionatam per aliquam speciem creatam, sed tantum, intellectum creatum, mediante lumine gloriæ, debere confortari, & elevari ad ejus visionem.

§. IV.

Exponuntur aliæ rationes D. Thomæ.

Pater rationem iam explicatam, tres alias adducit S. Doctor hic art. 2. quæ breviter exponendæ sunt. Prima sub his terminis ab illo proponitur, *Sicut dicit Dionysius 1. de divinis nominibus per similitudines inferioris ordinis rerum, nullo modo superiora possunt cognosci, sicut per speciem corporis non potest cognosci essentia rei incorporea: multo igitur minus, per speciem creatam quamcumque, potest essentia Dei videri.* Pro cuius explanatione.

Notandum primò: Speciem non debere ita esse ejusdem ordinis cum objecto, ut cum eo conveniat in gradu perfectionis specifico; contingit enim sæpe, objectum ejus esse substantiam, speciem verò illud representantem, esse accidens, ac proinde imperfectiorem suo objecto; sed quia ad minus debet cum objecto in gradu immaterialitatis convenire, non quidem specifico (constat enim speciem, quæ Angelus inferiori superiori cognoscit, excedi hoc modo in immaterialitate, ab Angelo quem repræsentat) sed generico: cum enim species impressa sit veluti forma, per quam ipsum objectum constituitur in ratione intelligibilis proximè, & intellectio fiat ratione immaterialitatis, species impressa aliquod objectum representans, debet esse in eodem ordine, & gradu saltem generico immaterialitatis cum illo, vel in superiori. Unde non aliâ ratione, species entitativè

R. ij

materialis, nequit representare objectum spirituale, nisi quia non gaudet eodem gradu immaterialitatis cum illo.

22. Notandum secundò, seu potius recolendum ex dictis art. 1. precedentis disputationis: quatuor esse ordines vel gradus immaterialitatis, rebus cognoscibilibus convenientes. Primus est rerum sensibilium, ut sunt in materia individuali, quarum immaterialitas consistit in quadam actualitate quam habent, sufficienti ad immutandum sensum. Secundus est quidditatum rerum materialium, quæ licet in re habeant esse in materia individuali, per intellectum tamen ab ea abstrahuntur. Tertius est rerum spirituum, quæ habent esse omnino separatum à materia, non tamen à potentialitate, quales sunt Angeli. Quartus ejus entis quod non solum separatum est à materia, sed etiam à potentialitate, cujusmodi est solus Deus, qui est actus purus. His respondent quatuor alij gradus, vel ordines immaterialitatis specierum. Primus est specierum sensibilium, singularia materialia representantium. Secundus specierum à phantasmatibus abstractarum, representantium quidditates & naturas materiales à singularibus abstractas. Tertius specierum intelligibilium, quæ nullo modo sunt à phantasmatibus abstractæ, non tamen sunt actus puri, sed admixtam habent potentialitatem, quales sunt species quibus Angeli cognoscunt. Quartus ejus speciei, quæ omnino separata est à materia, & potentialitate, estque actus purus, qualis est divina essentia respectu intellectus divini. Cùm ergo dicimus, speciem debere convenire cum objecto in gradu immaterialitatis, hoc ita intelligendum est, ut si objectum habeat immaterialitatem primi ordinis, etiam species, primi ordinis immaterialitatem debeat habere, & sic de secundo, tertio, & quarto gradu: unde cùm nulla species creata, vel creabilis, possit ad quartum immaterialitatis gradum pervenire; alioquin esset actus purus, & suum esse per essentiam, sicut Deus, nulla potest dari species creata, quæ Deum quidditative representet.

23. Confirmatur primò: Qualibet species creata, vel creabilis, magis distat à Deo, quàm species sensibilis à quidditate rei materialis, & quàm species à phantasmatibus abstracta, à quidditate, & substantia Angeli: Sed repugnat per speciem sensibilem cognosci essentiam & quidditatem rei materialis, & per speciem à phantasmatibus abstractam, quidditative videri Angelum: Ergo à fortiori repugnat, per aliquam speciem creatam Deum quidditative videri.

24. Confirmatur secundò: Species non minorem debet habere proportionem, nec minùs convenire in gradu immaterialitatis cum re quam representat, quàm potentia intellectiva cum objecto quod connaturaliter intelligit: unde sicut repugnat dari intellectum creatum, qui connaturaliter videat Deum; quia nullus intellectus creatus, aut creabilis, potest esse ejusdem immaterialitatis cum illo, ut art. 1. disp. precedentis, late expendimus: ita similiter, ob eandem rationem, implicat dari aliquam speciem creatam, quæ Deum quidditative representet.

25. Confirmatur tertio: Virtus proxima ad intelligendum, debet in eodem gradu immaterialitatis constitui cum natura intellectiva cujus est virtus: Ergo pariter virtus proxima quæ movetur intellectus ad intelligendum, debet esse in eo-

dem gradu immaterialitatis cum objecto movente, cujus est virtus proxima: Sed species impressa est vis proxima objecti moventis potentiam ad sui intellectionem: Ergo debet in eodem gradu immaterialitatis cum illo constitui. Unde sicut repugnat aliquem intellectum connaturaliter videre Deum, nisi sit actus purus, & suum intelligere; ita etiam implicat dari aliquam speciem quidditative Deum representantem, nisi similiter sit actus purus in esse intelligibili, ejusdemque immaterialitatis cum divina essentia, quod omni formæ creatæ, vel creabili manifestè repugnat.

26. Secunda ratio est, *Essentia Dei est ipsum esse ejus, quod nulli formæ creatæ competere potest: Non potest igitur aliqua forma creata, esse similitudo representans Dei essentiam.* Vis hujus rationis fundatur in doctrina Aristotelis & Commentatoris, §. 1. exposita. Illi enim docent (ut ibidem ostendimus) species intelligibiles esse ipsas quidditates rerum, non quidem in esse naturali, sed in esse intelligibili. Sicut idea domus in mente artificis existens, & domus ad extra, licet habeant diversum modum essendi, habent tamen eandem formam domus; iuxta illud quod docet Aristoteles 7. Metaph. & D. Thomas ibidem leat. 6. *Ex sanitate fieri sanitatem, & ex domo domum, ex ea quæ est sine materia, in anima existente, illam quæ habet materiam.* Licet autem species quæ est accidens, possit esse quidditas substantialis creata, in esse intelligibili; nulla tamen species creata, potest esse essentia, & quidditas Dei, etiam in esse intentionali, & intelligibili. Tum quia nihil potest esse ejusdem cum Deo immaterialitatis. Tum etiam, quia nihil potest esse idem cum illo, nec habere cum eo univocam & atomam convenientiam, secundum aliquod esse reale, & non fictum: esse autem intentionale, & representativum in specie intelligibili, non est aliquod esse fictum, aut aliqua denominatio extrinseca, sed verum & reale esse intrinsecum, quod in immaterialitate fundatur: Ergo &c.

27. Ex his facile diluuntur instantiæ Adversariorum. In primis enim facile responderetur ad id quod dicit Vazquez, falsum esse quòd species impressa debeat esse ejusdem naturæ cum suo objecto; quandoquidem objectum aliquando est substantia, & species illud representans, accidens. Hæc enim instantia procedit ex pura æquivocatione hujus Authoris, qui non distinguit inter esse entitativum, & intentionale, seu representativum speciei. Licet enim species & objectum non debeant esse ejusdem naturæ & quidditatis, in esse naturali & entitativo, ut constat in exemplo adducto: bene tamen in esse intelligibili, & representativo, cùm species sit ejus similitudo formalis, & cùm ex specie & objecto (ut dicit Averroës) fiat magis unum, quàm ex materia & forma, ut antea declaravimus.

Patet etiam responsio ad id quod dicit Arrubal, nullum scilicet esse inconveniens, admittere quòd species creata, in esse intelligibili & representativo, sit ejusdem naturæ cum Deo, quia ad id nihil aliud requiritur, quàm quòd representet ipsum ut in se est. Ut enim supra ostendimus, esse intentionale, seu representativum, in specie intelligibili, non est aliquod esse fictum, aut sola denominatio extrinseca, sed verum & reale esse, intrinsecum, in immaterialitate fundatum. Unde cū repu-

ner aliquam creaturam, convenire univoce cum Deo in aliquo esse reali, & non ficto, & esse ejusdem immaterialitatis cum illo, implicat dari aliquam speciem creatam, quæ illum quidditative repræsentet.

28. Denique exclusa manet aliorum responsio, qui dicunt cum Vazque, & Alarcon, D. Thomam, vel solum negare similitudinem creatam, quæ se habeat ut medium prius cognitum, seu ut medium quod, non tamen speciem intentionalem, seu medium quo videatur. Vel si illam neget, eam solum negare de facto, non tamen de possibili. Unde dicit Alarcon tract. 1. de visione Dei disp. 3. cap. 2. num. 5. non esse assignabilem locum D. Thomæ, ubi clarè dicat impossibilem esse hanc speciem.

Sed utrumque facile confutatur: primum quidem, quia D. Thomas in 4. dist. 49. quæst. 2. art. 1. ad 15. & quodl. 7. quæst. 1. art. 1. distinguit triplex medium, scilicet medium *sub quo* ex parte potentiae, medium *quo*, quod est species intelligibilis, & denique medium *in quo*, sicut speculum, in quo aliquid cognoscitur tanquam in re prius cognita. Et dicit, in visione beatifica non dari secundum & tertium medium, sed solum inveniri primum, quod est ipsum lumen, quod dicitur similitudo ex parte potentiae, ut explicat hic art. 2. Ergo expressè negat D. Thomas speciem intelligibilem in visione beata, & non solum medium in quo, seu prius cognitum. Præterea hic art. 2. ad 3. & tertio cont. Gent. c. 51. explicat quomodo essentia divina loco speciei actuet intellectum beati ad sui visionem: si autem solum intenderet negare similitudinem creatam, quæ se habeat ut medium prius cognitum, non autem speciem intelligibilem creatam, quæ est medium cognoscendi ut quo: ut quid explicaret, quod ipsa essentia divina habet rationem speciei, seu formæ intelligibilis, & quomodo? Similiter alia explicatio D. Thomæ evidenter est nulla: tum quia rationes D. Thomæ jam expositæ, probant implicare contradictionem quod Deus videatur per illam. Tum etiam, quia quodl. 7. citato clarè dicit esse impossibile dari intellectui creato talem similitudinem, quæ sit medium *quo* respectu divinæ essentiae. Idem docet 3. contra Gentes. cap. 49. & hic art. 2. sæpe reperit, quod non potest dari similitudo ex parte objecti, per quam (ut ostendimus) significat speciem intelligibilem. Ex quo patet quàm parum sit versatus Alarcon in lectione D. Thomæ, & quàm falsum sit illud quod dicit, nimirum non esse assignabilem locum in D. Thomæ, ubi clarè dicat impossibilem esse hanc speciem.

29. Ultima ratio petitur ex eadem radice quæ alia, & fundatur in hoc quod si daretur aliqua species creata, quæ Deum ut est in se repræsentaret, illa ex se, & ex natura sua haberet vim repræsentativam extensive infinitam: tum quia repræsentaret divinam essentiam, quæ est aliquid incircumscriptum, illimitatum, & continens in se supereminenter quidquid potest significari, vel intelligi ab intellectu creato. Tum etiam, quia quantum est de se repræsentaret totam collectionem effectuum possibilem, quæ in divina omnipotentia continentur: cum enim talis species, naturaliter, & non liberè repræsentaret, ex se & ex sua natura, non esset magis determinata ad repræsentandam unam ex creaturis possibilem, quàm alteram. Unde ex tota illa collectione, posset quamlibet repræsentare, & sic ex se, & ex sua natura,

A haberet vim repræsentativam pertinentem ad omnes, ac proinde extensive infinitam, cum effectus qui latent in divina omnipotentia, infiniti sint: repugnat autem, aliquam speciem creatam habere vim repræsentativam infinitam; quia cum vis intentionalis & repræsentativa in specie, fundetur in ejus immaterialitate, sicut repugnat dari speciem creatam quæ sit infinita immaterialitatis, ita & quæ habeat vim repræsentativam extensive infinitam. Unde D. Thomas 1. p. q. 55. art. 1. docet naturam angelicam, v. g. Gabrielis, non posse deservire per modum speciei, ad omnium rerum intellectionem; quia cum limitata sit, nequit in esse repræsentativo omnia continere.

§. V.

Solvuntur objectiones.

30. **O**bjicies primò cum Egidio à Præsentatione contra primam conclusionem, in qua dicimus in visione beata nullam de facto intervenire speciem creatam. Connaturalius, & congruentius videtur, tam ex parte Dei, quam ex parte intellectus creati, poni speciem creatam in visione beata, quàm divinam essentiam supplere vices illius: Ergo cum Deus concurrat ad operationes causarum secundarum, modo sibi & illis magis congruo & connaturali, talis species admittenda est. Consequentia patet, Antecedens probatur quantum ad utramque partem. In primis enim ex parte Dei connaturalius est, quod medijs formis creatis concurrat ad operationes creaturarum, quàm per seipsum immediate. Sicut connaturalius est, quod naturæ creatæ proprijs suppositis terminentur, quàm divinis; & quod Deus producat lucem medio Sole, quàm se solo. Item connaturalius est nostro intellectui, ut perveniat ad cognitionem objectorum, mediâ aliquâ specie illi inhærente, eique subordinatâ, quàm mediante essentiâ divinâ, illi assistente per modum speciei. Præsertim quia valde difficilè explicatur, quomodo essentia divina possit uniri intellectui beato, suppleto vices speciei, nisi illum informet, eique inhæreat, quod impossibile est.

31. **R**espondeo negando Antecedens, quantum ad utramque partem. Ad cujus probationem, in primis dici potest, convenientius esse quod Deus medijs formis creatis, concurrat ad operationes causarum secundarum, quando tales formæ sunt possibiles; secus verò quando sunt impossibiles, & implicat contradictionem, ut contingit in proposito.

32. **S**ecundò, dato etiam quod species creata in visione beata esset possibilis, non tamen esset magis congruum, & connaturale Deo, & intellectui creato, quod Deus illâ mediante ad visionem beatificam concurreret, quàm immediate per suam essentiam gerentem vices speciei. Ad primam probationem in contrarium, dicendum est, quod connaturalius est Deum medijs formis creatis operari, quando illæ formæ se habent ut virtutes per se operativæ, & propria rei creatæ: tunc enim connaturalius est, quod Deus illas agere permittat, quàm quod impediatur, & per seipsum suppleat: secus verò quando illæ formæ se habent solum repræsentative, & ut vices gerentes alterius; si enim illud sit præsens, & per seipsum sufficienter actuans, potius superfluit, & minùs connaturale est, quod per alterum

id fiat, quam per seipsum, ut constat in substantia Angeli, gerente vices speciei impressae in cognitione sui.

Ad secundam probationem, similiter dicatur, esse connaturalius intellectui nostro cognoscere res per speciem creatam representativam illarum, quando objectum per seipsum non est intelligibile, & intimè illi praesens; secus autem, quando habet has condiciones, ut contingit in proposito: essentia enim divina, est per seipsam intelligibilis, & intimè praesens intellectui beatorum. Et licet non possit illum informare, hoc tamen non obstat, quin possit supplere vices speciei: quia, ut infra dicemus, informatio, vel inherencia, non est de ratione speciei, sed per accidens illi convenit.

32. Objicies secundo contra secundam conclusionem. Si nulla posset dari species creata, Deum quidditative representans, maximè quia illa deberet esse ejusdem immaterialitatis cum Deo; in hoc enim principio fundatur praecipua vis, & efficacia rationum D. Thomae: Sed hoc principium est falsum, vel saltem valde incertum, & dubium: Ergo nutat praecipuum fundamentum nostrae sententiae. Major constat ex supra dictis: Minor probatur multipliciter. Primo, quia dari potest, & de facto datur lumen gloriae, quo intellectus beatus connaturaliter videt Deum, quamvis non sit ejusdem cum eo immaterialitatis.

Secundo, Species quae est accidens potest representare quidditative substantiam, quamvis non sit ejusdem perfectionis cum illa, nec univoce cum ea conveniat.

Tertio, Species quae Angelus inferior quidditative cognoscit superiorem, non est ejusdem perfectionis, & immaterialitatis cum substantia Angeli superioris: Ergo non requiritur proportio in immaterialitate & perfectione, inter speciem & objectum quidditative cognitum. Idem argumentum fieri potest de anima separata, quae potest cognoscere quidditative Angelos, licet non conveniat cum eis in eodem gradu immaterialitatis.

33. Respondeo concessa Majori, negando Minorem, ad cujus primam probationem dicendum, magnum esse discrimen inter lumen gloriae, & speciem impressam: nam lumen gloriae se tenet ex parte subjecti, & est virtus elevativa ipsius, species autem se tenet ex parte objecti, & est ejus similitudo formalis. Quare licet lumen gloriae non habeat eandem cum Deo immaterialitatem, species tamen impressa, quidditative Deum representans, deberet esse ejusdem immaterialitatis cum illo.

Ad secundam probationem, similiter dico disparatam esse rationem; licet enim accidens non possit esse ejusdem perfectionis cum substantia, in ratione entis, nec univoce cum ea convenire, bene tamen in esse intelligibili & representativo, quia potest cum ea convenire in gradu immaterialitatis, quae est fundamentum, & radix intelligibilitatis; imò multoties accidens substantiam superat in immaterialitate. At verò omni entitati creatae, vel creabili, repugnat esse ejusdem perfectionis cum Deo, & cum eo univoce convenire, etiam in esse intelligibili, & representativo; eò quòd nulla creatura possit esse ejusdem immaterialitatis cum illo.

Ad tertiam probationem ejusdem Minoris, dicendum quòd Angelus superior & inferior

A conveniunt in eodem gradu saltem generico & univoce immaterialitatis, quod sufficit ad rationem speciei impressae, ut supra diximus. Et per hoc patet etiam responso ad aliud exemplum de anima separata; licet enim illa non sit in eodem gradu specifico immaterialitatis & intellectualitatis cum Angelis, est tamen in eodem gradu generico cum illis: ratio enim substantiae immaterialis, & intellectualis, ad Angelos, & animam rationalem, univoce communis est.

Objicies tertio: Ad effectum finitum non requiritur virtus infinita: Sed visio beata ad quam species ut virtus concurrunt, est quid finitum: Ergo ad illam non desideratur species infinite perfecta.

B Respondeo distinguendo Majorem: Non requiritur virtus infinita, ex meritis effectus, concedo: ex meritis objecti cujus est virtus, nego. Vel secundo distinguo: Non requiritur per se primo, transeat: per se secundo, nego.

Explicatur: Licet visio beata, per se primo solum exposcat speciem impressam objecti infiniti, ac proinde extrinsecè solum & objective infinitam; quia tamen non potest dari talis species, nisi sit in seipsa intrinsecè infinita, utpote ejusdem perfectionis, & immaterialitatis cum illo, petit saltem per se secundo talem infinitatem. Sicut in sententia quae docet malitiam peccati mortalis esse extrinsecè tantum, & objective infinitam: licet offensiva contra Deum commissa, per se primo, & ex propriis meritis, non exigat nisi satisfactionem simili infinitate extrinsecè gaudentem: quia tamen non potest dari satisfactio quae infinitatem habeat, nisi a persona infinita procedat, & eo ipso quòd procedit a persona infinita, non potest non gaudere infinitate intrinsecè: ideo per se secundo, infinitatem intrinsecè in satisfactioe desiderat.

Objicies ultimum: Quoties possibilis est aliqua actio, etiam possibilis sunt principia quae ad illam concurrunt, ejusdem ordinis cum illa: Sed in ordine supernaturali possibilis est cognitio intellectus, tendens in Deum ut est in se, nempe visio beatifica: Ergo etiam possibilis sunt principia, quae ad illam concurrunt; ac proinde species impressa creata, quae est unum ex principijs ad cognitionem concurrentibus, possibilis erit.

Respondeo distinguendo Majorem: Possibilia sunt principia, quae se tenent ex parte potentiae, concedo. Quae se tenent ex parte objecti, semper, nego. Unde licet in visione beata, possibile sit, & de facto detur lumen gloriae creatum, non tamen datur, nec possibilis est species impressa creata. Ratio disparitatis constat ex supra dictis, nam lumen gloriae se tenet ex parte potentiae, supplet ejus defectum, illam elevat, & confortat, ac reddit proximè intellectivam; species autem se tenet ex parte objecti, vices illius gerit, & reddit illud proximè intelligibile. Cum ergo impossibile sit, divinam essentiam fieri intelligibilem per aliquid creatum; quia illa est sua intelligibilitas per essentiam, ut supra arguebamus: intellectus verò creatus, possit fieri proximè intellectivus per aliquam formam creatam, & illi superadditam, eò quòd non sit sua intellectualitas per essentiam: hinc fit, speciem creatam, non tamen lumen creatum, in visione beatifica repugnare.